Gemeente Amsterdam

Vraag 1.3 Aanpak Noord opgaven en noodzakelijke interventies voor de lange en middellange termijn

Wat is al in beeld gebracht, voor Aanpak Noord, aan opgaven en noodzakelijke interventies voor de lange en middellange termijn; en wat is daarvoor nodig en beschikbaar aan beschikbare financiële middelen, formatie en inzet vanuit de reguliere programmabegroting en directies, voor deze bestuursperiode?

Antwoord (max. 1 A4)

a) ***Wat is al in beeld gebracht – voor Aanpak Noord - aan opgaven en noodzakelijke interventies voor de lange en middellange termijn***

Aanpak Noord is ontstaan uit een noodkreet van bewoners die aangaven dat er een grote investering in Noord nodig is om voor bewoners dezelfde kansen te creëren als in de rest van de stad. Een aanpak waarbij gemeente, bewoners en ondernemers op een gelijkwaardige manier samen aan de opgaven van Noord werken voor 25 jaar. Aanpak Noord is gestart in de coalitieperiode 2022-2026. De contouren zijn neergezet voor een samenwerking waar bewoners deelgenoot zijn van oplossingen, mee kunnen denken, mee kunnen beslissen en meedoen aan het verbeteren van hun leefomgeving. Dit moet bijdragen aan de doelen van de aanpak, namelijk het vertrouwen tussen bewoners en overheid, het gezamenlijk creëren van een prettige en veilige woon- en leefomgeving en de kansengelijkheid van de jeugd vergroten. Om de drie hoofddoelen van Aanpak Noord te realiseren, wordt integraal aan acht thema's gewerkt:

Kansen voor de jeugd

In de focusbuurten (Van der Pekbuurt, Bloemenbuurt, Vogelbuurt, Molenwijk, Waterlandpleinbuurt en de Banne) groeit een groot deel van de kinderen en jongeren op in een achterstandspositie. Deze kinderen hebben ontwikkelachterstanden door een hogere kans op stress thuis, schulden en minder mogelijkheden voor talent- en taalontwikkeling. Aanpak Noord richt zich op het doorbreken van intergenerationele kansenongelijkheid, het verkleinen van ontwikkelachterstanden, het vergroten van kansengelijkheid en doet dit in samenwerking met inwoners en lokale initiatieven.

Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Inzet op ontwikkelachterstanden 0-4 jaar door versterken en uitbreiden preventieve aanbod 0-4 en ouders (o.a. gezinsgericht aanbod).
- Versterken ouderbetrokkenheid, thuisomgeving en talentontwikkeling primair onderwijs /terugdringen onderadvisering (o.a. door uitbreiding familiescholen).
- Achterstanden wegwerken door extra jongerenwerk, samenwerking met (grassroot) jongerenpartijen en doorontwikkeling jongerenparticipatie.

Kansrijke sociale buurten

Aanpak Noord richt zich op het tegengaan van kansenongelijkheid door het verder versterken van het sociale weefsel in de buurten zodat bewoners nog meer naar elkaar omkijken en zich veiliger en minder eenzaam voelen in hun eigen buurt. Hiervoor is nodig in te (blijven) zetten op bestaanszekerheid, het verbeteren van de sociaaleconomische positie van inwoners (met name vrouwen) en het stimuleren van cultureel-maatschappelijke initiatieven.

Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Aanjagen, borgen en versterken buurtsamenwerkingen en het ondersteunen van culturele en maatschappelijke initiatieven die structureel bijdragen aan de opgaves in Noord.
- Noordse aanpak werk en bestaanszekerheid: werken aan schuldenvrije buurten en perspectief voor bewoners en jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Doorontwikkeling bewonersinitiatieven naar wijkcooperaties/bewonersbedrijven om duurzame impact en werkgelegenheid in de buurt te bewerkstelligen.

Wonen

De aanpak richt zich op het aanpakken van achterstallig onderhoud en schimmelproblematiek, verduurzaming van woningen en het creëren van doorstroommogelijkheid voor jongeren en andere bewoners. Hiervoor wordt ingezet op samenwerking met woningcorporaties. Daarnaast wordt ingezet op het bevorderen van de balans tussen oude en nieuwe wijken en de bewonersinspraak hierbij.
Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Verbeteren woningkwaliteit, verduurzamen van woningen in Noord van problematische woningvoorraad in Noord (warmtevraag x zwakke sociaaleconomische buurten). Ongeveer 3.500 woningen.
- Integrale buurtaanpak inclusief sociaal renoveren, aanpak schimmelwoningen met focus op de gezondheid van kinderen.

Openbare ruimte
De aanpak zet in op het bevorderen van gelijke kansen in de openbare ruimte. Openbare ruimte is essentieel voor inwoners met weinig financiële mogelijkheden, omdat het fungeert als een verlengstuk van de woonkamer en een plek is voor sociale ontmoeting. De SES-scores van deze wijken worden nu vaak niet meegewogen – de focus ligt op technische staat.
De wens is om met innovatieve initiatieven hier doorbraken op te creëren. Daarnaast werken we concreet aan het wegwerken van onderhoudsachterstanden en betrekken we bewoners- en ondernemerswensen bij werk in de openbare ruimte. Tenslotte hebben we aandacht voor de bereikbaarheid van bestaande buurten, aangezien in wijken met een lage SES-score bewoners harder en directer worden geraakt door mobiliteitsbeleid wijzigingen.
Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Innovatie aanpakken rondom openbare ruimte en mobiliteit.
- Wegwerken achterstanden van het onderhoud in de openbare ruimte.
- Kwaliteit verbeteren van straten en pleinen waarbij bewonerswensen leidend zijn.

Stadsnatuur en groen
De Noordse inwoners zijn trots op hun groene stadsdeel en vinden dit één van de belangrijkste waarden van Noord. Aanpak Noord richt zich, in samenwerking met bewoners, op behoud van groen en de versterking van de stadsnatuur voor mens, dier en plant om voor allen een gezond leefklimaat te behouden. Inzet op het tegengaan van hittestress en wateroverlast, vooral in de focuswijken, is daar onderdeel van.
Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Behouden en beschermen van groen, ontwikkeling van nieuwe parken
- Versterken van hoofdgroenstructuren, ecologische barricades verwijderen en klimaatadaptatie
- Uitbreiden van ecologisch beheer in Noord en verbeteren van waterkwaliteit

Buurteconomie
Stadsdeel Noord blijft achter op de stad wat betreft de organisatiegraad van ondernemers. Ook lopen Noordse ondernemers het risico weggeduwd te worden door gentrificatie en gebiedsontwikkeling. Aanpak Noord richt zich daarom op het versterken van de samenwerking met lokale ondernemers, het behoud van bedrijven en het stimuleren van een inclusieve economie.
Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Stimuleren Community Wealth Building, ondernemerscollectieven, Community Based Gebiedsontwikkeling, inclusief arbeidsmarktbeleid.
- Het versterken van sociaal ondernemerschap, zoals doorontwikkeling 'Noordse Ondernemers aan Zet' (collectief van Noordse ondernemers die krachten bundelen om te investeren in het stadsdeel)
- Innovatieve oplossingen ruimte ondernemers/ verankering actieplan Ruimte voor Bedrijvigheid.

Bewonersbetrokkenheid
De aanpak richt zich op het versterken van bewonersorganisaties en ondernemersnetwerken om de samenwerking tussen gemeente en inwoner te versterken. Bewonersbetrokkenheid vormt het uitgangspunt van Aanpak Noord. Bewoners eigenaar laten zijn van hun eigen omgeving draagt bij aan het herstellen van het vertrouwen van bewoners in de overheid, het gezamenlijk creëren van een prettige en veilige woon- en leefomgeving en het verbinden van reeds bestaande en nieuwe wijken en bewoners.
Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Ondersteunen en faciliteren bewonersbetrokkenheid en buurtnetwerken.
- Communicatie.

Veiligheid
Bewoners van stadsdeel Noord ervaren minder veiligheid en leefbaarheid dan gemiddeld in Amsterdam. De reguliere veiligheidsinzet is onvoldoende om deze problematieken aan te pakken. Aanpak Noord zet daarom in op een integrale en gebiedsgerichte preventieve aanpak die meerjarige aandacht nodig heeft.
Noodzakelijke interventies op de lange en middellange termijn:

- Een combinatie van preventie, vroegsignalering en gerichte interventies in buurten waar veiligheidsproblematiek samenhangt met sociale achterstanden met specifiek interventies voor:
  - Basisniveau op straat en in de buurt uitbreiden en aanpak weerbare buurten en onbegrepen gedrag.
  - Preventie van online jeugdcriminaliteit en perspectief voor de 23+ doelgroep.
  - Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

b) Wat is daarvoor beschikbaar aan financiële middelen, formatie en inzet vanuit de reguliere programmabegroting en directies, voor deze bestuursperiode?

Voor de integrale aanpakken Aanpak Noord, Samen Nieuw-West en Masterplan Zuidoost zijn vanaf 2027 geen gemeentelijke middelen beschikbaar vanuit de reguliere programmabegroting.

Omschrijving *Bedragen x miljoen*	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
NPSNW	€ 8,4	0	0	0	0
Aanpak Noord	€ 5,9	0	0	0	0
Masterplan Zuidoost	€ 4,4	0	0	0	0
Totaal	€ 18,7	0	0	0	0

Vanuit de reguliere programmabegroting en directies wordt op verschillende manieren 'ongelijk geïnvesteerd voor gelijke kansen' in de drie gebieden. Maar er wordt niet structureel en uniform bijgehouden om hoeveel middelen, FTE's en voorzieningen dit gaat. Er zijn ook geen richtinggevende afspraken over welk deel van de reguliere programmabegroting(en) gericht moet zijn op de drie gebieden. Dit vergt een doorontwikkeling in de wijze waarop de gemeentelijke inzet van middelen, FTE's en voorzieningen gebiedsgericht wordt gestuurd en gerapporteerd.

Tot slot geldt dat er een groot verschil in de beschikbaarheid van middelen is tussen enerzijds Zuidoost en Nieuw-West en anderzijds Noord. Dit komt doordat NW en ZO deel uitmaken van het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV) en daardoor significant meer middelen vanuit het Rijk krijgen. Dit verschil is erkend door het college tijdens de

begrotingsbespreking 2025. Het college heeft opdracht gegeven om voor de komende bestuursperiode uit te werken welke middelen er nodig zijn om de langjarige opgaven van Noord te realiseren. Dit bedrag ligt naar schatting rond de € 92,- mln aan gemeentelijke middelen, rijksmiddelen en EU-middelen.

In onderstaande tabel is een indicatief beeld gegeven van het verschil.

Bedragen x mln		Totaal	Zuidoost	Nieuw-West	Noord
Coalitiemiddelen 2022 - 2026	Amsterdams Akkoord '22-26	€ 60	€ 17	€ 23	€ 20
Incidentele middelen 2024 - 2025	Begroting 2024	€ 21	€ 7	€ 7	€ 7
Gemeentelijke middelen 2025 - 2029	Isolatieoffensief 2026 - 2029	€ 13,5	€ -	€ -	€ 14
(toegekend VJN '25)	Veiligheid Aanpak Noord 2025 - 2028	€ 9	€ -	€ -	€ 9
	Totaal	€ 22,3	€ 0	€ 0	€ 22
Rijksmiddelen 2022 - 2032	Woningbouwimpuls	€ 10	€ -	€ -	€ 10
	Preventie met Gezag	€ 3	€ -	€ -	€ 3
	School en omgeving	€ 20	€ 5	€ 11	€ 4
	Regio Deals	€ 30	€ 20	€ -	€ 10
	Totaal	€ 63	€ 25	€ 11	€ 27
NPLV Rijksmiddelen 2022 - 2032	Volkshuisvestingsfonds	€ 96	€ 41	€ 55	€ -
	Woningbouwimpuls	€ 18	€ 9	€ 9	€ -
	Energiefixers	€ 6	€ 2	€ 4	€ -
	Preventie met Gezag	€ 42	€ 21	€ 21	€ -
	Kansrijke Wijk (t/m '25)	€ 80	€ 29	€ 52	€ -
	Kansrijke Wijk ('26-'28)	€ 62	€ 19	€ 43	€ -
	Kansrijke Wijk ('29-'35	PM	PM	PM	€ -
	Woontop	€ 185	€ 105	€ 80	€ -
	Totaal	€ 428	€ 207	€ 221	€ 0
Europese subsidie 2024 - 2027	Subsidie European Urban Initiative	€ 5	€ -	€ -	€ 5
	Gender equality ESF+	€ 1	€ -	€ -	€ 1
	Totaal	**€ 6**	€ -	€ -	**€ 6**
Totaal		**€ 662**	**€ 275**	**€ 305**	**€ 82**

Indicatief beeld van extra middelen gemeente, Rijk en EU voor de drie gebieden t.b.v. indicatie verschil Noord met NW en ZO.

c) Wat is daarvoor nodig aan financiële middelen, formatie en inzet vanuit de reguliere programmabegroting en directies, voor deze bestuursperiode?

Om de opgaven zoals die in beeld zijn gebracht voor de drie gebieden effectief aan te pakken is inzet langs drie lijnen nodig:

1. Ten eerste is het nodig de integrale aanpakken door te zetten. Om de huidige aanpakken op dezelfde wijze door te kunnen zetten is de komende 4 jaar € 60,- mln nodig. Indien de wens is om deze aanpakken te intensiveren zijn meer middelen nodig. Desgewenst kan dit nader gespecifieerd worden. Dit zijn 'vliegwiel'-middelen om kleinere extra's in de gebieden te realiseren, te bouwen aan vertrouwen van bewoners en maatschappelijke partners. De gemeente kan hiermee zijn rol in Aanpak Noord en als Alliantiepartner in ZO en NW betrouwbaar invullen door gericht in te zetten op merkbare verbeteringen voor bewoners.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
NPSNW	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b

Aanpak Noord	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b
Masterplan Zuidoost	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b
Totaal	0	**15**	**15**	**15**	**15**

Voor de verdeling per gebied kan de huidige verdeelsleutel gehanteerd worden, voornamelijk gebaseerd op inwoneraantal (exclusief programmakosten is dat voor NW € 5,1 mln, Noord €3,9 mln en ZO €3,7 mln). Ook kan gekozen worden om Noord ruimer van middelen te voorzien vanwege het ontbreken van NPLV-middelen.

2. Ten tweede is een opdracht nodig om 'ongelijk investeren voor gelijke kansen' verder te versterken, en te verankeren in de werkwijze van de gemeente. In de opdracht zijn per directie de volgende zaken nodig: doelen, helder eigenaarschap en inzicht in de gebiedsgerichte inzet (middelen, FTE's, voorzieningen). De contouren van deze opdracht kunnen als volgt zijn:

    a. **We versterken 'ongelijk investeren voor gelijke kansen'[1] in Nieuw-West, Noord en Zuidoost. Naast de programmatische inzet via de drie integrale aanpakken, richten we de structurele budgetten van de (uitvoerings)directies en de investeringsprogramma's extra op deze gebieden. We beginnen met de thema's die het meest relevant zijn voor kansengelijkheid (veiligheid, schoon, sociaal/jeugd/onderwijs, wonen, openbare ruimte, spelen, groen)**. We geven aan directies de opdracht om per gebied concreet vast te leggen wat er extra geleverd wordt op deze thema's in Noord, Zuidoost en Nieuw-West:
        1. welke zichtbare effecten mogen Amsterdammers verwachten in het stadsdeel;
        2. welke resultaten leveren de relevante directies hiervoor;
        3. welke inzet plegen deze directies hiervoor (middelen, FTE's en voorzieningen).
        4. We leggen dit uniform vast en rapporteren hierover naar de raad.
    b. **Helder eigenaarschap en escalatie**. De verantwoordelijk bestuurder per portefeuille is aan zet om met de directies deze gebied-specifieke prestatieafspraken te realiseren, met mandaat zo dicht bij de uitvoering als mogelijk. Knelpunten, spanningen en dilemma's worden tijdig en expliciet geëscaleerd naar beslissers op het passende niveau (directeuren, GMT, DB-stadsdeel of college). Voor Noord, Nieuw-West en Zuidoost is er een coördinerend wethouder die de hoeder is van de voortgang per gebied.
    c. **Gebiedsgerichte sturingsinformatie in bestaande structuren**. Op de doelen die het meest belangrijk zijn voor Noord, Zuidoost en Nieuw-West is inzicht beschikbaar hoe middelen, FTE's en voorzieningen verdeeld zijn over de stadsdelen en stadsgebied Weesp, én hoe dat zich verhoudt tot de opgave per gebied. Alle relevante (uitvoerings)directies rapporteren hierover op uniforme wijze, met meer nadruk op leren dan op verantwoorden. Daarbij zal de gemeente vanuit doel- en rechtmatigheid ook onderzoeken en uitwerken hoe passende lokale financieringsmogelijkheden (subsidie, inkoop) kunnen worden toegepast.

3. Ten derde is nodig om de lasten voor de stad eerlijk(er) te verdelen. Niet alles is uit te drukken in geld of personeelsinzet. Bij sommige besluiten kunnen bepaalde groepen of gebieden geprioriteerd worden. De gemeente moet soms ook ingewikkelde besluiten nemen die een negatieve impact hebben op de ervaren kwaliteit en leefbaarheid van een gebied. Bij deze besluiten kunnen de meest kwetsbare gebieden worden ontzien. Zoals bijvoorbeeld de verdeling van de opvang van kwetsbare groepen en de uitstroom GGZ. Waarbij de drie gebieden waar mogelijk ontzien worden.

[1] ***Ongelijk investeren voor gelijke kansen in reguliere activiteiten****: in verdeling van middelen en capaciteit en het nemen van besluiten rekening houden met verschillen in sociaaleconomische status van bewoners en gebieden*

Gemeente Amsterdam

4. Ten vierde is het nodig om 'ongelijk verdienen' in de gemeentelijke werkwijze te blijven hanteren. Het is in sommige gevallen mogelijk om te differentiëren naar opbrengsten. Dat betekent dat er op sommige plekken extra verdiend kan worden omdat elders voor meer gelijke kansen in te kunnen zetten. Bijvoorbeeld door het blijven toestaan van negatieve grondexploitaties in de drie gebieden.

5. Tot slot is nodig dat doorontwikkeling en verbetering van reguliere processen en beleid van directies (veelal via pilots en geïntensiveerde aanpakken) gericht worden op de drie gebieden. Om zo de impact en effectiviteit van het reguliere beleid te versterken. In deze gebieden leert de gemeente via deze werkwijze versneld welke doorbraken werken en wat opgeschaald moet worden, zowel in het gebied als in de rest van de stad.

Financiële en personele gevolgen

- Vanaf 2027 zijn er geen gemeentelijke middelen beschikbaar voor het doorzetten van de integrale aanpakken voor Nieuw-West, Noord en Zuidoost. In bestuursperiode 2023-2026 was er in totaal € 60 mln aan gemeentelijke middelen beschikbaar.
- De FTE's voor inzet van de integrale aanpakken, werden gedekt vanuit de beschikbaar gestelde 60 mln. De dekking voor deze FTE's valt dus vanaf 2027 weg.
- Voor Aanpak Noord wordt het programmateam bekostigd uit gemeentelijke middelen (1,1 mln per jaar), circa 7 FTE. Deze FTE's zijn ongedekt vanaf 2027.
- Voor Nieuw-West wordt circa 900k per jaar aan gemeentelijke middelen ingezet voor FTE's (circa 7 FTE). Hiervoor is vanaf 2027 geen dekking. Daarnaast is er circa 500k rijksmiddelen beschikbaar voor FTE's. Deze middelen lopen door tot 2035.
- Voor Zuidoost wordt circa 900k per jaar aan gemeentelijke middelen ingezet voor FTE's (circa 7 FTE). Hiervoor is vanaf 2027 geen dekking. Daarnaast is er circa 500k rijksmiddelen beschikbaar voor FTE's. Deze middelen lopen door tot 2035.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	structureel
Doorzetten Samen Nieuw-West	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b	
Doorzetten Aanpak Noord	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b	
Doorzetten MPZO	0	n.t.b	n.t.b	n.t.b	n.t.b	
Totaal doorzetten integrale aanpakken	0	15	15	15	15	

Als er sprake is van een toe-of afname van personeel, geef dan aan hoeveel FTE het betreft.

Personele consequenties	2026	2027	2028	2029	2030	structureel
Aantal FTE dat direct samenhangt met de drie integrale aanpakken	0	21	21	21	21	
Aantal FTE* dat samenhangt met starten met intensivering of beleid						
Incidenteel? Zo ja, tot wanneer?**						

* Dit betreft het totale aantal te verwachten fte's, ambtelijk en inhuur.

**Incidenteel houdt in dat er een link is tussen de tijdelijke impuls met incidentele middelen. En heeft daarmee een expliciete einddatum.

Gemeente
Amsterdam